

DUBROVAČKI REGIONALNI ZBORNICI

Od 1976. godine, kada je tiskan prvi broj »Pelješkog zbornika«, pa do današnjih dana, objavljeno je čak 10 regionalnih dubrovačkih zbornika, koji su vrlo dobro primljeni i u znanstvenim krugovima zbog većeg broja vrlo kvalitetnih znanstvenih studija, u široj dubrovačkoj javnosti zbog zanimljivih regionalnih tema, privlačnih i za one kojima povijest nije profesija. Tako su, pored četiri »Pelješka zbornika« i jednog broja »Zbornika Župe Dubrovačke«, u posljednjih godinu dana tiskani i drugi broj »Konavoskog zbornika«, prvi broj »Zbornika otoka Mljeta« i drugi broj »Zbornika Dubrovačkog primorja i otoka«.

»Konavoski zbornik«, br. 2, Dubrovnik 1988, zapravo je monografija Šime Batovića »Konavle u prapovijesti«, koja na 148 stranica teksta predstavlja prvu cjelovitiju analizu tog, dosad arheološki slabo istraženog područja. Vrijedan prilog toj knjizi je i karta prapovijesnih nalazišta i položaja na području Konavala.

»Zbornik otoka Mljeta«, br. 1, Dubrovnik 1989, na 348 strana sadrži radove 15 autora.

Nikola Stražičić piše o prirodno-geografskim značajkama otoka Mljeta koje su utjecale i utječu na razvoj naselja i gospodarsku orijentaciju stanovništva.

Kroz prošlost otoka Mljeta vodi nas Ivo Dabelić, počevši od doseljavanja prvih stanovnika, pripadnika ilirskog plemena Ardijejaca, do postupnog uspostavljanja dubrovačke vlasti, koja se godine 1410. definitivno učvrstila. Autor je ovom radu priložio izbor dokumenata prevedenih s latinskog jezika (*Diversa di Meleda, Testamenta de Meleda i Lamenta de Meleda*), preko kojih prikazuju život Mlječana u XV. stoljeću.

Na hrvatski tekst Mljetskog statuta u prijevodu Meda Pucića, koji je prvi put objavljen u časopisu »Dubrovnik — cviet narodnoga knjižestva«, 1851. godine, nadovezuje se rad Zvonimira Stražičića »Statut srednjovjekovne općine otoka Mljeta«. Autor opisuje postojeće rukopise Statuta, a njegovih

68 odredaba, budući da u samom Statutu nisu sistematizirane, dijeli po pravnim područjima na kaznenopravne, stvarnopravne, obiteljsko i nasljednopravne, te javnopravne odredbe.

Anica Kisić piše o podmorskim rekognosciranjima u vodama Mljeta, a posebno u Mljetskom kanalu, kuda je išao uobičajeni pomorski put u trgovačkom tranzitu Jadranom.

O pučkim zborovima na Mljetu, na kojima su se birali lokalni organi uprave, zdravstva i zaštite, te iznosile odredbe koje je donosila vlada, govori Josip Lučić.

Josip Luetić ističe udio Mlječana pomoraca i brodovlasnika, u mediteransko-svjetskom brodarstvu Dubrovačke republike.

O tekstilnom rukotvorstvu, te o muškoj i ženskoj nošnji na Mljetu, kao i o povijesnim i privrednim prilikama koje su utjecale na njeno oblikovanje, piše Katica Benc-Bošković.

Prema vlastitom sjećanju, Uroš Bušurelo govori o prvom partizanskom logoru kod Blata, a Marko Andrijić o fašističkoj okupaciji otoka i razvoju političkih organizacija NOP-a. Nikola Marković-Kovač piše o Mljetu u toku NOB-e, a Marija Palunčić o ulozi žena u NOB-i.

Mato Mojaš obavještava o kulturno-prosvjetnoj djelatnosti od oslobođenja Mljeta do školske godine 1986/87.

Jakov Nodilo ističe prirodne ljepote Mljeta, upozoravajući na manjkavosti, koje bi, ako se ne uklone, mogle biti uzrokom istinske katastrofe — šumskog požara. Za bolju zaštitu šuma, ing. Nodilo nudi konkretne prijedloge.

Na kraju, Augustin Franić analizira privredni razvoj Mljeta, demografska kretanja, te razvoj otoka prema planu društveno-ekonomskog razvoja općine Dubrovnik.

»Zbornik Dubrovačkog primorja i otoka«, br. 2, Dubrovnik 1988, sa 376 stranica teksta, sadrži tri tematske cjeline.

Prvu cjelinu, »Iz povijesti Dubrovačkog primorja i otoka«, zastupa 9 autora sa 10 radova.

Josip Luetić se predstavlja sa dva rada. U prvom govori o vrlo živoj ulozi brodovlasnika i pomoraca sa Lopuda i Koločepa u jadranskom i izvanjadranskom brodarstvu Dubrovačke Republike, a u drugom o pomorcima Lopuda, Slanske knežije i Omble, u ratnom pohodu španjolske »Nepobjedive armade«, 1588. godine.

Josip Lučić u svojem radu obrađuje pučke zborove na Lopudu i Koločepu (XVII—XIX stoljeće), koje je sazivao knez, da bi se izabrali lokalni službenici.

O istaknutim uskočkim vojvodama Daničićima, koji vuku porijeklo iz Ošljega piše Ivo Šišević.

Mato Kapović izvještava o revolucionarnim pokretima seljaka Dubrovačkog primorja 1919. godine.

Ante Golušić piše o međusobnim zaduživanjima stanovnika Slanskog primorja i Hercegovine, kao posljedici veoma razvijene međusobne trgovine. Sporovi koje autor navodi, zavedeni su u knjigama knežije Slano.

U povodu 150-e godišnjice rada osnovne škole u Slanom, te 110-e godišnjice rada osnovne škole u Majkovima, Mato Mojaš piše o njihovom osnutku i razvoju.

Nenad Vekarić izvještava o posljedicama haranja strašne epidemije kuge u Čepikućama 1815/16. godine.

Jurica Bačić piše o zdravstvenim zbivanjima u Dubrovačkom primorju krajem XVIII. stoljeća i to kroz skup dokumenata koji govore o zadacima Josipa Apurgera, ranarnika iz Primorja.

Drugu tematsku cjelinu ovog Zbornika, »Iz gospodarskog života«, čine dva rada.

Boro Kamić piše o ekonomskom stanju na dubrovačkim otocima nakon propasti Republike, a Pavo Ivanković o počecima uvoza i uzgoja duhana na dubrovačkom tlu; o sortama, vrstama i tipovima duhana, te o duhanskim područjima u Jugoslaviji.

»Tema iz kulture«, posljednju tematsku cjelinu, zastupaju četiri autora sa pet radova.

Nada Grujić u iscrpnom radu analizira pedesetak ladanjsko-gospodarskih kompleksa na Šipanu, nastalih u XV. i XVI. stoljeću. Uzrok ograničavanju na ovo razdoblje je činjenica da starija zdanja nisu sačuvana. Drugi rad Nade Grujić govori o vrtnoj arhitekturi ljetnikovca Bozdari-Škaprlenda u Rijeci dubrovačkoj. Objekt je izgrađen početkom XVIII. stoljeća, pa tako predstavlja jedan od prvih spomenika koji nose obilježja baroknog stila.

Prilog proučavanju demografskih kretanja u »Donjim selima« (Imotica, Štedrica, Toplo, Stupa i Ošlje) donosi Đurđica Petrović. Rad se temelji na mnogim objavljenim i neobjavljenim izvorima.

Marija Planić-Lončarić analizira zaselak Brsečina-Brdare, kao primjer planiranog naselja iz kasnobaroknog razdoblja.

Zanimljiv izbor od 39 pripovjedaka i predaja iz Dubrovačkog primorja donosi Maja Bošković-Stulli.

Na kraju, o samom zborniku i njegovom nastanku piše Ivo Golušić.

Ova tri Zbornika su vrijedan i zanimljiv prilog upoznavanju povijesnih i drugih zbivanja na dubrovačkom tlu.

Vesna Miović-Perić